Redigeret af
Ole Bostrup

Kemiske småforsøg

Kender
De et sjovt
forsøg

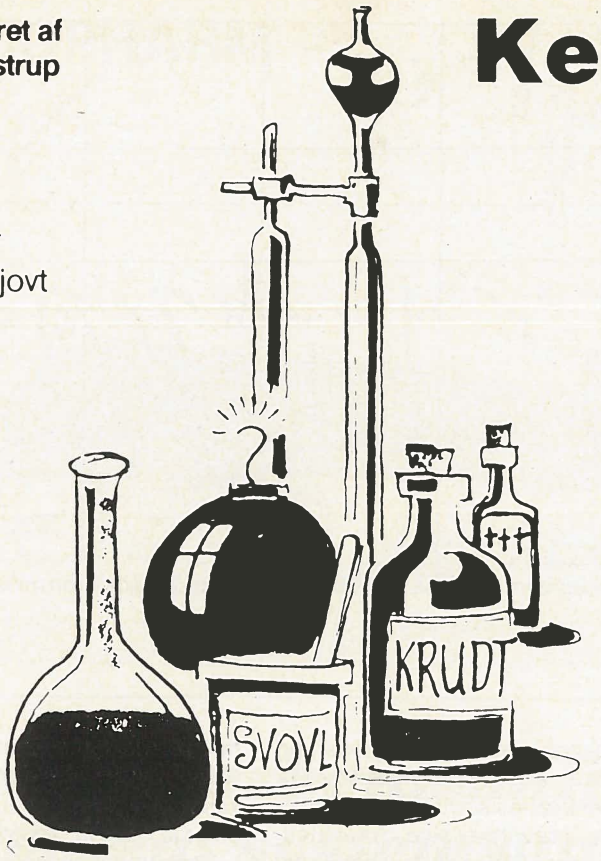

Send det til dansk kemi,
Gladsaxevej 87, 2860 Søborg.

Raymond Lulle ?

Munich, Bayer. Staatsbibliothek,
Cod. lat. 10508 (début du XIVe s.),
fol. 195 v.

Raymundus Lullus og alkoholen

Biografi

Raymundus Lullus er en af historiens romantiske skikkelser. Han var født i Palma (Mallorca) omkring år 1235. I sin ungdom levede han et liv, som han selv senere karakteriserede som vildt, men i 1266 blev han omvendt, og han valgte virksomheden som muhameddanermissionær som sit livs opgave. Han lærte arabisk, foretog talrige rejser til fremmede lande, og omkring 1316 blev han under sådan rejse stenet til døde.

Testamentet

I mange fremstillinger af historisk kemi [1,3,5,6,7,12,13] finder man en omtale af alkymisten Raymundus Lullus. Han skal have været den første, der nævner absolut alkohol som en væske forskellig fra alkohol-vand blandinger, han skal have prøvet vinåndens styrke ved at antænde den, og han havde kendskab til svovlsyre (fremstillet ved opvarmning af alun) og salpetersyre (fremstillet ved opvarmning af alun, kobbervitriol og salpeter). Det er ligeledes blevet hævdet, at han omkring år 1300 var på en rejse til England, og at han bragte destillationstekniken med sig til dette land [13].

De fleste historikere skriver af efter hinanden, tiden tillader ikka andet, hvis der skal publiceres i en fart. Men går man Raymundus Lullus sagen langsomt igennem, så når man til

»Raymundi Lulli – Libelli alquot chemici«

Denne bog er under nærværende studie lokaliseret i 3 udgaver:

Strassbourg 1571. Denne udgave findes hverken på KB, BN eller BM, men den er optaget i Library of Congress under NJP-N1-0554638.

Basel 1572. Findes på BN under R.42370/**101**, s.830 og på BM under 8°-1478-dd-17/**146**,326.

Basel 1600. Findes på UB2 under 8°-KB-134,98.

Af disse oplysninger kan vi altså se, at »Testamentet«, som kemibogen kaldes, først er trykt ca. 250 år efter at Raymundus Lullus var død, og at bogen da den udkom, blev betragtet som så aktuel, at den blev udsendt i 3 udgaver (muligvis flere).

Andreas Libavius (rektor i Coburg o.1600) mente [7], at det var et ægte Raymundus Lullus arbejde, og herfra er opfattelsen af alkymisten formentligt vandret videre.

En omhyggelig gennemlæsning af »Testamentet« viser, at det slet ikke giver sig ud for et Raymundus Lullus manuskript. Der er tale om en anonym forfatter, der forklarer, hvad Lullus mente og gjorde, således, at man må give Ferguson, Rafn [10] og Singer [11] ret i, at der intet belæg er for »alkymisten Raymundus Lullus«. Platzeck [9] og Llinares [8] har iøvrigt omhyggeligt kortlagt hans rejser, og der er intet der tyder på, at han har været i England.

Raymundus Lullus forsøget

Testamentet er som anført næppe skrevet af Raymundus Lullus. Men tilbage bliver, at den anonyme forfatter omtaler, at al-